

Desembre del 2016

BUTLLETÍ DE L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

SUMARI

Presentació

Notícies

On és?

Novetats bibliogràfiques

Sabíeu què...?

Què estem preparant

A destacar

Nous fons ingressats

Col·laboracions

Presentació

AVALUACIÓ DEL FUNCIONAMENT DEL SISTEMA DE GESTIÓ DOCUMENTAL DEL GOVERN D'ANDORRA

El mes de setembre passat es va lliurar l'avaluació del sistema de gestió documental del Govern d'Andorra, l'obtenció d'un pla de millora i un full de ruta per tal d'adaptar el sistema als requeriments dels estàndards internacionals, la proposta d'eines o solucions tecnològiques de gestió documental i el calendari de les accions més rellevants per portar a terme.

Durant els mesos d'octubre i novembre es van dur a terme sessions informatives sobre els resultats d'aquesta avaluació a les àrees i als departaments del Govern.

El document d'anàlisi de la situació actual relaciona els àmbits objecte de millora amb una proposta de solució concreta, mitjançant recomanacions tècniques. Es completa amb un pla de millora del sistema de gestió documental, un full de ruta i una proposta tecnològica de gestor documental.

L'Àrea d'Arxius i Gestió de Documents compta amb un document que conté un pla de millora basat en l'anàlisi dels aspectes següents: el model de gestió documental; els aspectes procedimentals; els instruments de gestió documental; el desenvolupament normatiu, el mapa d'infraestructures, el pla de formació i una consideració de les necessitats de personal especialitzat.

En el document s'exposen recomanacions bàsiques per millorar el sistema de gestió documental, perfeccionar la gestió de la informació i la transparència, estalviar els costos amb una gestió més racional dels recursos, acomplir la regulació i la normativa internacional i afrontar amb garanties els projectes que conformen l'Administració electrònica

que tinguin relació amb la gestió de la informació.

El document desenvolupa aspectes com la formació d'expedients; la unicitat del registre; la millora dels procediments administratius; l'organització documental –per tal de possibilitar un ús eficaç i sostenible a llarg termini dels documents electrònics (un sistema de classificació corporatiu, un sistema de descripció, una metodologia d'avaluació de documents, criteris de preservació dels documents electrònics que en garanteixin la conservació a llarg termini i que n'assegurin la disponibilitat, integritat, interoperabilitat, autenticitat i confidencialitat)–; la gestió del creixement de la documentació d'arxiu; la regulació de l'accés als documents i als arxius, i l'estratègia de digitalització.

Aspectes bàsics del treball són, un cop establerta l'estratègia d'organització, la difusió, la formació i la capacització perquè les persones que generen i gestionen documentació dins de cada departament assumeixin aquesta nova manera de treballar.

Un capítol a part mereix la necessitat de comptar amb personal especialitzat, la sistematització del mapa d'arxius físics i la definició de l'arquitectura tecnològica. Pel que fa al primer aspecte, independentment que es pugui capacitar el personal de cada àrea, algunes de les tasques relacionades amb la gestió documental han de ser dutes a terme per arxivers amb formació específica. Disposar de personal especialitzat beneficia el tractament i la prevenció de tots els riscos identificats i millora considerablement la qualitat de la gestió documental al Govern. Pel que fa al segon, la fase d'anàlisi revela la necessitat d'establir un dipòsit intermedi amb capacitat suficient, dotat de les condicions ambientals i l'equipament necessari, per tal

que l'Àrea d'Arxius pugui supervisar les transferències de documentació. Això faria possible eliminar la multiplicitat d'arxius centrals i dipòsits, que actualment suposa un risc innecessari de seguretat, així com un sobrecost econòmic derivat de la seva dispersió.

El capítol sobre la definició de l'arquitectura tecnològica posa de manifest l'existència d'una gran dispersió quant a les aplicacions que es fan servir per generar i gestionar documents, tant en suport electrònic com en paper. Cal fer una avaluació de les alternatives per tal d'adoptar una estratègia que permeti, a mitjà termini, disposar d'un sistema de gestió documental corporatiu per emmagatzemar els documents electrònics en un únic entorn on es puguin aplicar les polítiques corporatives i, si és possible, consolidar també el registre de documentació en paper.

La legislació andorrana en matèria d'arxius i documents és senzilla però eficient, tot i que cal desenvolupar-la en relació amb els aspectes d'aprovació d'una llei d'arxius i documents que reguli la gestió del patrimoni documental a Andorra. Així mateix, cal elaborar un model de gestió documental nacional i una normativa d'accés a la documentació pública i l'habilitació normativa del document electrònic.

Finalment, el document presenta una sistemàtica ordenada d'accions a emprendre d'una manera seqüencial i acumulativa per part del Govern i s'adjunta una planificació de les accions més rellevants per tal de visualitzar-ne la importància i la urgència de la seva execució. ■

Notícies

DIA INTERNACIONAL DELS ARXIUS, 9 DE JUNY DEL 2016

Des de l'any 2007, el dia 9 de juny se celebra el Dia internacional dels Arxius. És una diada que té com a missió conscienciar la societat sobre la rellevància dels arxius i donar suport als arxius i als seus professionals. I és una oportunitat excel·lent per descobrir o aprendre més sobre la professió.

Enguany, l'Arxiu Nacional d'Andorra es va sumar a la celebració organitzant una conferència a càrrec del director de l'Arxiu Històric de Terrassa i president de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Catalunya, Sr. Joan Soler Jiménez, que tenia com a títol Arxius oberts. De la protecció de la memòria a la transparència de fons.

L'objectiu de l'acte va ser reivindicar la importància dels arxius en la salvaguarda



de la identitat i la seva projecció històrica i cultural al món, i conscienciar sobre el paper bàsic dels arxius com a garants de la transparència de les administracions públiques i el bon govern.

Com a novetat, es va oferir la possibilitat de seguir la conferència en reproducció en temps real (streaming) connectant-se a l'emissió en directe del

canal web d'Andorra Difusió, www.andorradifusio.ad, i participar-hi a través de les xarxes socials de l'Arxiu Nacional (Facebook i Twitter).

Enllaços conferència:

www.cultura.ad/noticies-destacades-arxiu
www.youtube.com/watch?v=H8Z0fm10T-I

ESTADA D'UN ESTUDIANT EN PRÀCTIQUES DEL CENTRE DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

L'Arxiu Nacional d'Andorra col·labora des de fa anys amb el Centre de Formació Professional i acull estudiants en pràctiques que cursen els estudis de secretariat multilingüe que imparteix el Centre.

Les pràctiques duren un mes, del maig al juny, i els estudiants fan una jornada laboral normal i segueixen els horaris de la institució.

Enguany, hem comptat amb l'estudiant Jordi Martínez que, durant la seva estada, ha desenvolupat les tasques següents:

- Tasques administratives. Atenció de trucades telefòniques, facturació,

comanda de material i tractament de documentació administrativa: registre d'entrades i sortides i gestió d'expedients.

- Tasques de suport en el tractament de la documentació històrica del Govern d'Andorra, tant a l'Arxiu Nacional com a l'Arxiu intermedi dels Marginets. A l'Arxiu Nacional, ha col·laborat en la preparació d'una transferència de documentació i en el tractament de la documentació del Registre de Grues procedent del Departament d'Indústria. A l'Arxiu intermedi dels Marginets, ha donat suport en el tractament de les sèries documentals dels permisos de conduir, el Registre de Vehicles, els passaports i els telecabines.

VISITA DELS MEMBRES DE L'ASSOCIACIÓ VELLES CASES ANDORRANES

El 20 de juny d'enguany vam rebre la visita de nou membres de l'Associació Velles Cases Andorranes interessats a conèixer les tasques que es porten a terme a l'Arxiu Nacional.



Durant la visita, els assistents van veure documents custodiats a l'Arxiu Nacional en diversos suports, van conèixer quins són els objectius i les responsabilitats de l'Arxiu i van visitar el taller de restauració de l'Arxiu, on se'ls va explicar quins suports documentals es tracten, els procediments de fabricació d'aquests suports, les actuacions que requereixen i les principals amenaces per a la conservació del patrimoni documental i bibliogràfic.

Si esteu interessats a fer una visita guiada a l'Arxiu, trobareu tota la informació sobre aquest servei al nostre web:

<http://www.cultura.ad/arxiu-nacional-andorradifusio/atencio-pedagogica>

ACTE COMMEMORATIU A RAMON LLULL EL DIA 28 DE JUNY DEL 2016

El passat 28 de juny l'Arxiu Nacional d'Andorra, coincidint amb la commemoració dels 700 anys de la mort de Ramon Llull, va exposar a l'Auditori Nacional d'Ordino la Doctrina pueril, text inclòs en el Còdex Miscel·lani (segles XIII-XV), custodiat a l'Arxiu Nacional. Aquest acte es va fer en col·laboració amb la Fundació Ramon Llull, el Centre de Cultura Catalana, l'Ambaixada d'Espanya i la Biblioteca Pública.

El comissari de l'Any Llull 2016, Joan Santanachs, va recordar que la Doctrina pueril de Llull és un text important i singular pel patrimoni literari del país i per la seva història, ja que, segons Santanachs, fa més de 500 anys ja hi havia lectors a Andorra interessats en aquests textos, cosa que no tots els territoris de parla catalana ho poden reivindicar, essent Llull l'autor en llengua catalana més important.

JORNADES EUROPEES DE PATRIMONI: L'ARXIU HISTÒRIC DE CASA MOLINES OBRE LES SEVES PORTES A LA CIUTADANIA

En el marc de les Jornades europees de patrimoni, i de manera excepcional, es va obrir al públic l'arxiu històric de casa Molines, propietat de la família Cardelús Maestre. La finalitat de presentar un fons patrimonial com el de casa Molines va ser sensibilitzar sobre la importància de conservar els arxius privats i de fer-ho amb criteris tècnics. La presentació va anar a càrrec de Montserrat Cardelús Maestre, com a propietària i responsable del projecte, i de Narcís Castells, com a historiador encarregat de la catalogació del fons.

En paraules textuais de Narcís Castells, l'Arxiu Històric de casa Molines, d'Andorra la Vella, és la plasmació documental de les activitats i l'evolució històrica



de la família de Casa Mateu, d'Andorra la Vella (1480-1841), amb arrels en una branca emigrada de la noblesa local portuguesa, i la seva continuïtat amb Casa Molines, des del matrimoni el 1841 entre la pubilla Maria Núria Moles Lladós i Antoni Maestre Babot, àlies Molines, d'Andorra la Vella, fins a l'actualitat.

Castells xifra el fons en més de 7.000 unitats documentals, de tipologia molt variada, que donen fe dels canvis econòmics, socials, polítics i religiosos, dels membres de la família i sovint del país, amb un protagonisme molt especial dels representants més conspicus de la nissaga: Guillem Moles Rossell (1705-1788), veguer episcopal de 1756 a 1777; Antoni Moles Rosell (1699-1765), canonge penitencier de la Seu de Lleida i mecenes; Antoni Maestre Babot (1821-1887), líder del moviment de la Nova Reforma i síndic segon el 1866-1868; Bonaventura Maestre Moles (1851-1921), síndic general tres vegades, el 1893-1898, 1902-1905 i 1911-1912; Antoni Dallerés Armengol, àlies Apotecari (1828-1901), notable científic i fundador de la primera estació meteorològica andorrana, pertanyent a la pionera Xarxa Meteorològica de Catalunya i Balears, el 1901, i Xavier Maestre Dallerés (1893-1955), el

polifacètic doctor Molines, del qual recentment s'ha publicat la biografia.

L'acte va tenir lloc el dijous 15 de setembre a la seu de Molines Patrimonis, a Andorra la Vella, amb gran assistència de públic.

JOSEP ALSINA: BÉ D'INTERÈS CULTURAL (BIC)

El dia 5 d'octubre el Govern d'Andorra, a proposta de la ministra de Cultura, Joventut i Esports va declarar el fons fotogràfic i audiovisual Josep Alsina Martí (FAM), bé d'interès cultural (BIC).

És el segon fons fotogràfic i audiovisual que rep la menció BIC el primer va ser el fons Fèlix Peig (FP) declarat BIC el 28/01/2009.

Josep Alsina Martí va néixer a Sabadell l'any 1911 i va morir a Escaldes-Engordany l'any 2004.

S'instal·là a Andorra entre els anys 1933 i 1935 i és en aquest moment quan comença la seva gran producció fotogràfica i audiovisual, més de 40.000 negatius i més de 100 pel·lícules és el seu llegat.



FAM_6376_36
Jean Alsina i la seva mare passejant per l'actual Avinguda Carlemany.
Any: 1946-1947



n és?



Fons: CRA_0188.

Autor: Julià Reig Roqueta

El seu fons ens mostra bàsicament l'evolució del país i en concret d'Escaldes-Engordany. La vida quotidiana i la gent eren els seus principals objectius fotogràfics sense oblidar les seves excursions per la muntanya tant a l'estiu com a l'hivern.

Que els fons fotogràfics i audiovisuals Josep Alsina i Fèlix Peig siguin declarats BIC els hi garanteixen la seva unitat com a conjunt, que no es puguin destruir ni exportar fora d'Andorra.

FINALITZACIÓ DELS PROJECTES BENEFICIARIS DE LA SUBVENCIÓ DEL GOVERN D'ANDORRA DESTINADA A LA IMPLANTACIÓ DE MESURES DE CONSERVACIÓ INTEGRADA, CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ, MANTENIMENT I MILLORA DEL PATRIMONI CULTURAL EN LA CONVOCATÒRIA DE 2014

El 20 de setembre la Sra. Otsansa Arruza beneficiària de la subvenció del Govern d'Andorra destinada a la implantació de mesures de conservació integrada, conservació i restauració, manteniment i millora del patrimoni cultural en la convocatòria de 2014, per recuperar i catalogar

imatges relacionades amb la història de l'esquí a Andorra (1950-2000), fa el lliurament de l'inventari, de les còpies digitals i de les fotografies originals dels fons de l'Esquí Club d'Andorra i dels fons de la família Baró i de Ramon Rossell Serra.

Es tracta de 8.472 fotografies del fons de l'Esquí Club d'Andorra; 543 del fons de Ramon Rossell Serra i de 220 del fons de la família Baró.

Aquest fons passa a formar part del fons de l'Arxiu Nacional i es posarà a consulta.

El mateix més de setembre, el Sr. Joan Pere Palmitjavila Naudi beneficiari d'una d'aquestes subvencions va fer el lliurament de l'inventari dels fons documentals de casa Martí i casa Patxeta (Canillo). Es tracta de 588 documents dels segles XVI al XX. Han estat restaurats més de 60 documents en pergamí i paper.

Aquests dos fons documentals seran digitalitzats per l'Arxiu Nacional l'any vinent per ser posats a disposició dels usuaris de l'Arxiu. ■



Notes bibliogràfiques

BONCOMPTE COLL, CONCEPCIÓ

Picasso. De "Pageses d'Andorra" a "De-moiselles d'Avignon": un viatge romànic
Andorra: Govern d'Andorra; 2016. 229 p.

CAPDEVILA I SUBIRANA, JOAN

Historia del desllinde de la frontera hispano-francesa: del tratado de los Pirineos (1659) a los tratados de Bayona (1856-1868)

Madrid: Instituto Geográfico Nacional, 2009. 206 p.

DANTÍ, JAUME (COORD.) ... [ET AL.]

L'articulació del territori a la Catalunya moderna

Barcelona: Editor Rafael Dalmau, 2015. 332 p.

INTERNATIONAL COUNCIL ON ARCHIVES (ICA)

Comma 2015-1: Les archives en Afrique francophone: Archives in Sub-Saharan Francophone Africa: International Journal on Archives: Revue Internationale des Archives

International Council on Archives (ICA), 2016. 162 p.

[PERFUMERIA JÚLIA]

L'essència d'una dona feta empresa: 77è aniversari de Julià Perfumeria
Andorra: Perfumeria Júlia, 2016. 254 p.

Julià de Lòria.

Sant Julià de Lòria. 1914 1916
Instantània de sis homes tre-
ballant en la instal·lació dels
marges del camí ral, prop de
l'edifici de la Mútua Elèctrica,
annex al molí fariner, al cos-
tat del riu Gran Vallira, a Sant

Sant Julià de Lòria. 1914 1916

ROIG, ALBERT

*Josep Maria Mas Pons : Pere de l'Oros :
vida política 1960-1991*

Andorra: Premsa Andorrana, 2016. 171 p.

*Diada andorrana XLVI Universitat Cata-
lana d'Estiu 22 d'agost del 2015. Prada
de Conflent*

Andorra: Societat Andorrana de Ciènci-
es, 2016. 211 p. ■

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Andorra i els petits estats d'Europa : 28a

Sabíeu què...?

Fins als anys 80 el Consell General donava premis als qui matessin el que es consideraven "feres danyines"? Aquestes feres en un principi eren la guineu, la fagina, l'àliga i el duc, el gat fer i l'astoret. Posteriorment es van treure les àligues, els ducs, els astors i els gats fers

perquè estaven en via d'extinció i protegits arreu del món. La presentació de l'animal mort comportava el pagament de la quantitat acordada pel Consell General. Ara mateix això ens pot semblar impensable, tot i que no fa pas tants anys. ■

Nº 000119

L'infrascrit *Pere Mas Pons*
de la Parròquia de *Sant Julià de Lòria*
Que el Sr. En *Vicenç Grau* declara haver
mort *1 fagina* que m'exhibeix i que resulta que
ha sigut mort a *el terme de Bolze* de *Port* del 1968

El Còccador, *[Signature]* L'Agent, Bander o Guarda, *[Signature]*

Conforme,
El Conseller Delegat d'Agricultura, *[Signature]*

AGRICULTURA
El Conseller Delegat
31/11/68
[Signature]

(1) Eximir el que no interressi.

PREMIS
als qui matin feres
danyines:

Guineu	200 pts.
Fagina	250 pts.
Àliga i Duc	100 pts.
Gat fer	100 pts.
Astoret	100 pts.

(Acord del Consell General
de data 9 de Juny del 1967)

LIQUIDACIÓ
PAGAMENT

Agent del S.
Bander
Guarda de Caça i Pesca

CERTIFICO:

PROPOSICIONS D'ACORD DE LA M.I. JUNTA D'AGRICULTURA.

(Consell Ordinari del mes d'Octubre.)

La Junta acorda proposar al M.I. Consell General que les subvencions o primes donades per l'eliminació d'animals considerats danyosos, s'augmentin les quantitats per l'eliminació de guineus, de 200 a 250 pessetes, i per les fagines de 250 a 300 pessetes, deixant de pagar cap classe de prima per. Aliques, Ducs, Astorets i gats fers, animals considerats en vies d'extinció i protegits arreu del mon.

A V I S :

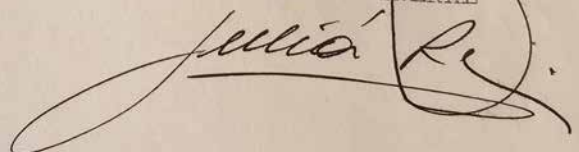
De conformitat al que es venia fent en anys anteriors, l'Associació de Caça i Pesca de les Valls ha estat autoritzada a espargir metzines en els vedats de cada Parròquia, en el termini comprés entre el dia 1 de març i el 31 del mateix mes, del corrent any 1974, als efectes d'eliminar els animals de rapiny i danyosos.

Els Hbles. Srs. Cònsols de cada Parròquia respectiva -als que l'Associació de Caça i Pesca haurà d'informar degudament- podran facilitar tota classe de dades respecte als indrets on les metzines hauran estat escampades.

El què es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 28 de febrer de 1974

EL SINDIC GENERAL





Què estem preparant

ELABORACIÓ D'UNA SÍNTESI SOBRE L'ESTUDI DEL FOLKLORE A ANDORRA

La tècnica de l'Arxiu d'Etnografia participa en un grup de recerca dirigit per Carme Oriol Carazo, del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. L'objectiu d'aquest grup és treballar en l'elaboració i posterior publicació d'una història de la literatura popular a les terres de parla catalana, que implica revisar l'interès que aquest tipus de literatura ha suscitat a Andorra, des dels primers escrits que es fan ressò de determinats aspectes de la seva cultura popular a finals del segle XIX. De fet, en aquest àmbit d'estudi, la producció andorrana comparteix trets comuns amb la d'altres territoris de parla catalana. Tant per la situació del país com per les seves formes de vida, Andorra forma part de la cultura pirinenca, però també té característiques pròpies que deriven de la seva condició de país de frontera. La revisió dels treballs sobre la literatura popular andorrana produïts dins i fora del país és, doncs, la finalitat d'aquesta col·laboració, que s'ha analitzat en el marc de la producció catalana i en el context de les importants transformacions socials i culturals que ha viscut Andorra.

ESTUDI HISTÒRIC SOBRE LA RADIODIFUSIÓ A ANDORRA AL SEGLE XX. UN PROJECTE DE RECERCA INTERDISCIPLINARI

La radiodifusió a Andorra és un capítol apassionant de la història del segle XX, raó per la qual des del Departament de Patrimoni Cultural s'ha decidit ampliar els estudis sobre Ràdio Andorra en els darrers anys a Sud Ràdio. La història de Sud Ràdio, anteriorment coneguda com a Andorràdio i Ràdio de les Valls, és inextricable de la de Ràdio Andorra. La instal·lació de Ràdio Andorra primer i l'aparició d'Andorràdio més tard no van estar exemptes de problemes des dels seus inicis. Concessions polèmiques, anys de guerres, mirades receloses des

dels països veïns davant la influència radiofònica dels centres emissors, la competència entre les emissores... connoten amb certa èpica els esdeveniments històrics que es van succeir des de l'any 1935, amb la concessió que va permetre obrir Ràdio Andorra, fins al 1981, que tanquen les dos emissores. La història, però, no va acabar amb la fi de les emissions. El cert és que, des de finals dels anys 40, s'inicia un procés d'autoritzacions i de restriccions que va desencadenar l'anomenada "guerra de les ones", que va suposar un conflicte entre les autoritats andorranes, el copríncep francès i el copríncep episcopal pel control de la radiodifusió a Andorra. S'ha escrit molt sobre aquest tema, i són molts també els estudiosos que s'han interessat per la història de les dos emissores.

Quina és la motivació principal per a aquest projecte que ara es presenta? La finalitat és aprofundir en la història de les dos emissores, fent l'èmfasi en el que van significar per a Andorra. És un treball de revisió bibliogràfica i documental des del rigor històric per entendre el que va succeir amb les ràdios i les conseqüències que van tenir per al país. El treball recupera també el testimoni dels personatges públics relacionats amb l'afer de les ràdios durant els anys 60, 70 i 80, així com el testimoni d'alguns dels professionals que van treballar a les emissores. D'aquesta manera es dona continuïtat al projecte de l'Arxiu d'Etnografia *Ràdio Andorra, un relat coral* (<http://www.cultura.ad/radio-andorra-un-relat-coral>).

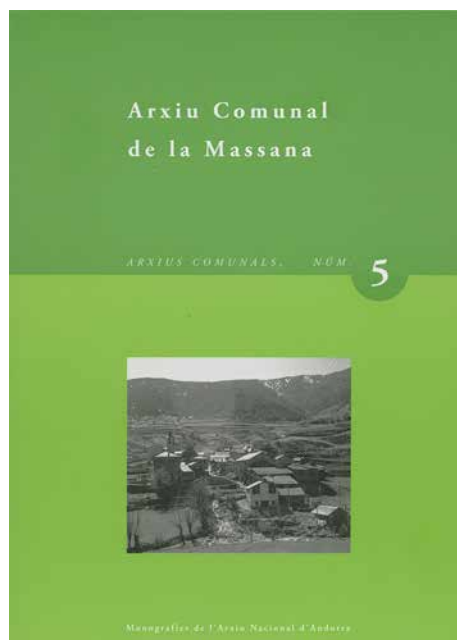
Des de l'Arxiu d'Etnografia es coordina el projecte, que compta amb la participació de dos grans especialistes. D'una banda, hi ha M. Jesús Lluelles, historiadora i gran coneixedora del segle XX, com a responsable de la recerca històrica, que està duent a terme un minuciós i excel·lent treball d'anàlisi sobre la radiodifusió a Andorra. I d'altra banda, Albert Roig, destacat periodista especialitzat en política, que està entrevistant

personatges clau de la vida política dels anys 60, 70 o 80, per documentar com es va viure l'afer de les ràdios i què va motivar la fi de les concessions. Tal com es diu a l'inici de la presentació, és un capítol de la història sobre el qual s'està treballant i es continuarà informant. ■



destacar

L'ARXIU COMUNAL DE LA MASSANA



El cinquè volum de la col·lecció d'arxius comunals ja ha vist la llum.

Com a etapa final del procés arxivístic i documental, s'acompleix de nou amb el deure que tot arxiu té de difondre els seus fons documentals històrics.

La documentació es presenta per blocs de seccions i sèries documentals en funció del quadre de classificació, que és d'ordre funcional. Un quadre que el lector haurà de fer-se seu per cercar qualsevol dels 1.157 documents que s'hi troben descrits, com si dels mateixos documents es tractés. És el fons comunal històric més petit -pel que fa a la quantitat de documents-, però no per aquest motiu menys interessant.

Cada publicació d'aquesta col·lecció aporta un canvi o una novetat en comparació amb l'anterior. És un fons amb singularitat pròpia, que la persona interessada ha de descobrir i consultar amb dedicació, endinsant-se, així, en el dia a dia de més de sis segles d'història parroquial i alhora nacional, tot fent-se seu el conjunt del fons. Cercar, marcar i anotar són els punts de partida per trobar gust i satisfacció a la pròpia recerca, moguda des de la simple curiositat fins al més preuat treball d'investigació històrica.

L'Arxiu Nacional d'Andorra resta com sempre a la disposició de l'usuari per donar el cop de mà tècnic necessari i per orientar-lo, en aquest cas, en la documentació comunal i històrica de la parròquia de la Massana.

PRIMER TALLER DE REMEIS ANTICS

El 16 d'octubre l'Arxiu Nacional d'Andorra va organitzar el primer Taller de remeis antics, al Centre Cultural La Llacuna d'Andorra la Vella.

El curs va ser a càrrec de la Sra. Anna Porquet, de la botiga L'Arrel de Lòria (carrer Dr. Palau, 6, AD600 Sant Julià de Lòria), i de la Sra. Montserrat Capdevila, de Pocions de Lluna Nova (<http://pocionsdellunanova.com/>).

La idea va ser fer arribar, d'alguna manera, part de la documentació més personal, i sovint desapareguda, dels fons familiars i patrimonials recollits a l'Arxiu Nacional d'Andorra, com ara, en aquesta ocasió, els remeis.



Si bé el que ens ha arribat té un valor informatiu immens, la posada en pràctica de molts d'aquests remeis antics és gairebé impossible, tant per la descripció de la informació continguda com, sobretot, per la legislació vigent actualment.

Per tot això, el taller va voler fer una ullada als productes utilitzats tradicionalment als Pirineus i als més estranys i difícils de localitzar. Combinar passat i present, escrit i preparació, tradició i innovació.

El taller va comptar amb l'assistència de 17 persones i va consistir en una primera part d'explicació sobre remeis tradicionals, sobre els principis actius de les

plantes i els fruits que tenim a l'abast a les nostres muntanyes, les seves propietats i aplicacions, i les formes d'extracció d'aquests principis actius per elaborar els remeis. A la segona part, les formadores van elaborar dos remeis: un ungüent d'hisop i romaní (antisèptic i útil per als constipats) i un xarop de flors de saüc (per combatre la febre, el refredat i la tos). Els assistents es van poder endur una mostra d'aquests dos remeis.

Tot plegat va servir als nostres assistents per aprofundir en els remeis antics i no menys antics, però actualment vigents i permesos (innocus). ■



Nous fons ingressats

EL FONS D'ISABELLE SANDY (1884-1975): L'AMBAIXADORA LITERÀRIA D'ANDORRA

L'Arxiu Nacional d'Andorra ha ingressat enguany dos grans fons documentals sobre l'obra i la vida d'Isabelle Sandy (1884-1975). Sandy és autora de 53 obres, i se'n conserven una de manuscrites que mai no van ser portades als editors. Va tractar diversos gèneres literaris: poesia, narrativa amb novel·la i conte, periodisme i dramatúrgia. Sandy

forma part del moviment regionalista francès de Charles-Brun (1870-1946), intensament actiu a la dècada del 1920, que defenia el desenvolupament cultural autònom de les regions. Aquest fet la va portar a donar conferències arreu de França, especialment a París i l'Arieja.

El passat mes de maig es va signar el contracte de comodat temporal entre el Ministeri de Cultura, Joventut i Esports i el Comú de la Massana del fons d'Isabelle

Sandy que la Biblioteca Comunal de la Massana conservava des de 1998.

La Biblioteca de la Massana diposita a l'Arxiu, el 17 de març del 2016, el fons documental format per fotografies familiars, originals manuscrits de Sandy, retalls de premsa, articles de premsa i crítiques literàries, revistes literàries, fascicles i un volum important de llibres publicats de l'autora, així com d'altres autors com Pierre Xardel, poeta i espòs de Sandy.

El professor Jean-Claude Chevalier, especialista en l'obra de Sandy, va lliurar a l'Arxiu Nacional d'Andorra, el 24 de març del 2016, el fons documental d'Isabelle Sandy. L'objecte d'aquesta donació són els documents que formen part del llegat d'Isabelle Sandy, de l'any 1884 al 1975, i que van ser recuperats pel professor Chevalier els anys 1970 i 1989.

Es tracta d'un fons compost per documentació personal d'Isabelle Sandy (correspondència), contractes d'edició, originals manuscrits i mecanografiats entre els quals destaquem el d'Andorre ou les hommes d'airain; originals manuscrits de poemes, de cròniques periodístiques i literàries de l'autora, llibretes amb esborranys de contes, fotografies familiars i llibres editats per l'autora.

Amb l'ingrés d'aquests importants fons, l'Arxiu Nacional completa la documentació relativa a Isabelle Sandy de què ja disposava amb la cedida el 2001 per Daniela Sirès, centrada en la realització de l'adaptació cinematogràfica de la novel·la Andorra o els homes d'aram (1942) i

el dossier sobre el litigi que va tenir lloc entre Isabelle Sandy i Emile Couzinet (Burgus Film), productor i director. Es completa també el conjunt d'obres de Sandy conservades per la Biblioteca Nacional d'Andorra.

L'Arxiu procedirà a l'organització, restauració i reproducció dels dos fons per posar el fons documental a la disposició dels investigadors i del públic en general i per divulgar-lo.

Amb aquests dos fons es completa el coneixement que tenim de l'obra i de la vida d'Isabelle Sandy, i ens permet tenir una visió àmplia del seu treball, i una documentació que ens permetrà organitzar activitats i accions culturals de difusió de l'obra i de la persona que va ser, indiscutiblement, l'ambaixadora literària d'Andorra.

Per acabar, s'agraeix ben sincerament la generositat del professor Jean-Claude Chevalier, gran estudiós i coneixedor de l'obra de Sandy, per compartir amb tots nosaltres el reconeixement i el respecte vers la figura d'Isabelle Sandy.

NOVES TRANSFERÈNCIES DE LA CAMBRA DE NOTARIS

El passat mes de setembre la Cambra de Notaris ens va fer la transferència de 9 protocols datats entre 1912 i 1915. Els manuals corresponen als notaris Bonaventura Moles Maestre, Domingo Palmitjavila Moles i Josep Picart Martipal. Aquesta documentació es de lliure consulta. ■

C

col·laboracions

ENDINSAR-SE EN EL MÓN DELS ARXIVS

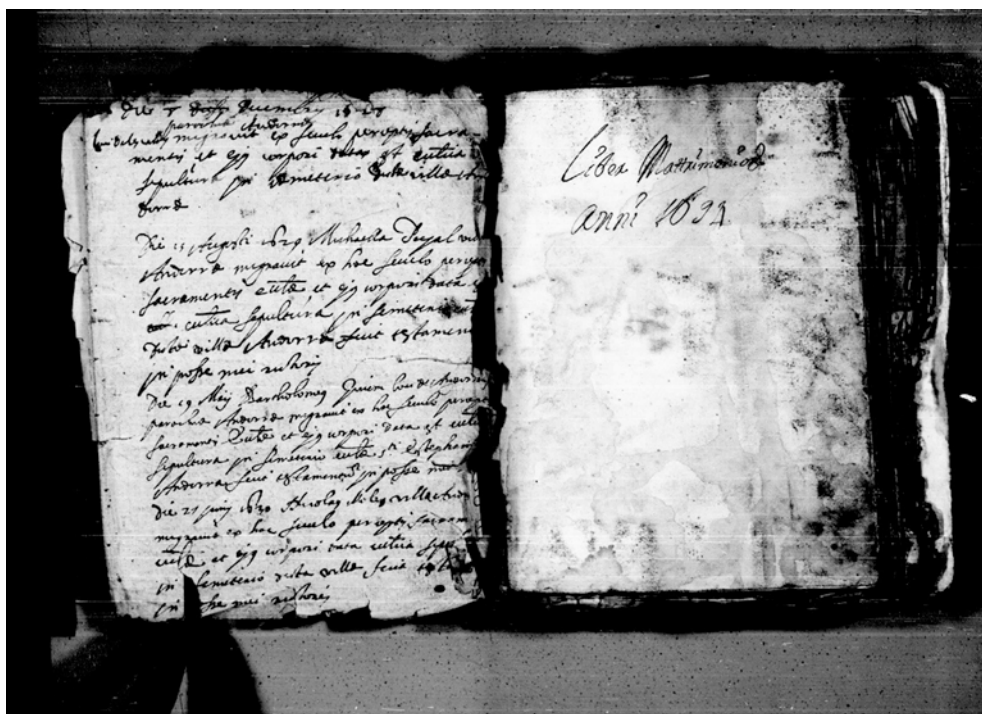
La meua aventura amb el món arxivístic es va iniciar arran de l'emissió, per part de l'arxipreste d'Andorra, de certificats de defunció d'uns familiars directes, entre els quals hi havia el meu rebesavi patern, l'agost de 1987. No ha sigut, però, fins a la primavera del 2016, quan vaig iniciar la meua immersió als Arxius Nacionals, per intentar reconstruir el meu arbre genealògic i retrobar la vida dels meus avantpassats. En aquell moment i en disposar de més temps per dedicar-m'hi, aquesta recerca em semblava una tasca àgil i de pur tràmit.

El meu punt de partida de la recerca era l'abril de 1821, data del matrimoni dels progenitors de la família de referència. M'havia intrigat molt el fet que, als documents de què disposava es repetissin noms, sense saber a vegades si eren homes o dones (per exemple quan es diuen Bonaventura), que hi hagués anotacions molt vagues sobre l'edat i, sobretot el fet que no es trobessin alguns certificats

de defunció, com si aquelles persones s'haguessin esfumat.

La meua primera sorpresa va ser descobrir que a l'Arxiu Nacional només podia consultar documents dels diferents arxius parroquials que anaven des de la primera meitat del segle XVII fins a la primera meitat del segle XIX, prèvia autorització dels capellans de les parròquies concernides –pur tràmit, cal dir-ho– i, després d'aquestes dates, hauria d'anar als respectius despatxos parroquials per continuar les recerques sobre avis, pares, oncles i cosins.

Vaig començar la meua recerca per l'Arxiu Parroquial d'Andorra la Vella (APA), atès que aquest document també aplegava tota la informació sobre Escaldes i els pobles (o masos) del seu entorn. I, així, em vaig endinsar en una recerca sorprenent, reptadora i que, en diverses ocasions, ha esperonat la meua capacitat de deducció, interpretació i interrelació entre els diferents documents al meu abast, en un constant vaivé entre



APA, Llibre de registre de matrimonis.



**BUTLLETÍ DE L'ARXIU
NACIONAL D'ANDORRA**
Ministeri de Cultura,
Joventut i Esports

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfon:
802 288

e-mail:
arxiu_nacional_andorra@govern.ad

web:
www.cultura.ad/arxius

Horari d'atenció al públic:
de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h
dissabtes:
de 9 h a 13 h

Disseny:
Imatge Institucional
Govern d'Andorra

Consell de redacció:
Esther Carrillo
Eva Ramírez
Ma Antònia Fantova

Dipòsit Legal: AND.485-2005

No es permet la reproducció total o
parcial del butlletí digital.

llibres de matrimoni, de baptisme, de defuncions i índexs generals. A aquesta recerca documental, cal afegir-hi un constant treball de reflexió i deducció pròpies per lligar caps o cohesionar la informació obtinguda.

A l'inici, però, tot va anar força de pressa, es registraven els cognoms patern i matern, els noms dels avis i el lloc d'origen en la major part dels casos i, fins i tot els àlies o el nom de casa que s'anexava a cada entrada. Vaig centrar la meua recerca en les persones que tenien el meu cognom patern i eren oriündes d'Escaldes, tot i que més endavant em vaig adonar que havia d'ampliar l'àmbit geogràfic de la meua recerca a tota la parròquia i, fins i tot, a totes les altres. Els esculls més importants van aparèixer, però, a partir de mitjan segle XVIII: problemes per desxifrar alguns documents deguts a la cal·ligrafia, a una ortografia poc acurada a l'hora d'escriure els cognoms, a la llengua emprada (llatinades, castellanismes), estat de conservació del document original, relligats poc rigorosos i que no respecten la cronologia dels esdeveniments (per exemple, després de l'any 1791 del llibre de baptismes, hi trobem la segona part de l'any 1788 o una rectificació relacionada amb oblit de registrar un naixement 25 anys després de l'esdeveniment, etc.), no correspondència entre el nom que figura a l'índex i el del llibre de baptisme (un tercer nom pot passar a ser un primer i una mateixa persona apareix amb dos noms diferents als registres).

Una de les anècdotes que em van portar més mals-de-caps, però, va ser el cas de la Llúcia, que estava registrada amb cinc cognoms. Després d'anar estirant el fil, vaig poder esbrinar la seva filiació. Es tractava d'una dona que havia enviadat dues vegades i que es va casar per tercera vegada i els dos primers cognoms eren els del seu primer marit, els dos segons els del segon marit (així com el lloc de procedència) i, finalment el cinquè el seu primer cognom.

Molt sovint, també, el fet que les famílies estiguessin emparentades entre elles

va fer que alguns infants tinguessin els mateixos noms i cognoms, i calia recórrer al nom dels pares per esbrinar de qui eren fills. La situació es podia complicar si es donava el cas que dos germans es casessin amb dues germanes i triaven per al seu primer fill el mateix nom o fins i tot dos dels tres noms o si es produïa la ja assenyalada confusió de noms dels progenitors. Com a fet divertit, cal remarcar la insistència del bisbe que cada any revisa els llibres, a recomanar als capellans que signin quan registren els actes a fi de facilitar i millorar la identificació de cada persona. Aquestes recomanacions, però, no sempre eren tingudes en compte, tot i el to recriminatori de l'escrit.

La meua incursió al món dels arxius ha despertat un desig de conèixer millor l'evolució de la societat andorrana: ús dels cognoms en el cas de les dones casades, relació i evolució entre noms, cognoms, topònims i noms de casa, ubicació de llocs i caserius que no re-trobem, duresa de la vida quotidiana (morts prematures de dones i infants majoritàriament, infants nascuts de pares incògnits, etc.).

La recerca genealògica que he emprès em recorda un joc que combina lògica, enigmes, jeroglífics i que no té aturador.

Imma Tomàs Graell ■